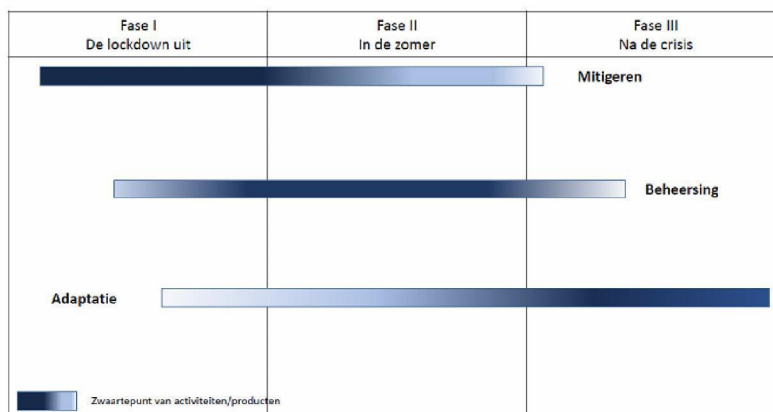

Opdracht DGSC-19, onderverdeeld in 5 deelopdrachten

Inleiding

We onderscheiden 3 fases

- Actueel; het mitigeren van de effecten van de pandemie
- Rond de zomer: beheersing van de pandemie
- Einde crisis: adaptatie en herstel

Binnen deze 3 fases – die niet strak in tijd zijn te definiëren- houden we rekening met 3 scenario's

1. Beheerst uit de crisis (basis scenario)
2. Versneld uit de crisis
3. Vertraagd de crisis uit - voortdurende uitbraken

In alle gevallen wordt het Covid virus endemisch waarmee adaptatie nodig is. In scenario 1 en 2 werkt de combinatie van vaccineren en testen zodanig dat de samenleving kan heropenen en komen we voor of in de zomer in de beheerfase terecht. In scenario 3 is sprake van een niet-blijvend effect van vaccinaties agv mutanten en zijn er steeds volgende uitbraken.

Verschillende deelopdrachten

Dit leidt tot de volgende mogelijke deelopdrachten:

1. Aanvullend maatschappelijk doel. Het definiëren van een nevenschikt maatschappelijk doel naast de medische doelen.
2. Scenario's en monitoring. Aan de hand van de scenario's inzichtelijk maken welke strategie en maatregelen bij elk scenario passen; en een close by monitoring ontwikkelen om te bepalen in welk scenario we belanden en in welke mate de strategie (mitigatie, beheersing, adaptatie) moet worden bijgesteld.
3. Advisering planbureaus en wetenschap voor integrale besluitvorming. DGSC maakt afspraken met de planbureaus SCP, CPB en PBL over de advisering (3-wekelijks maatschappelijk beeld en onderbouwing soc-ec toets bij de maatregelen), stelt een rollende thematische agenda op en levert het secretariaat. DGSC haakt relevante kennispartners (KNAW en SER) bij dit traject aan.
4. Waterscheiding(en) – fase overgangen. DGSC doet voorstel voor organisatie en governance van de fase overgangen (van mitigatie naar beheer en van beheer naar adaptatie).
5. Heropeningsstrategie(en)

Deelopdracht 1. Maatschappelijk doel (4^e doel)

1. In de DOC-reflectiesessie van 26 februari is gesproken over het definiëren van een aanvullend maatschappelijk doel, naast de medische doelen, in de crisisaanpak. Afgesproken is dat er, met een afvaardiging uit het DOC, een voorstel uitgewerkt wordt ter agendering in een reflectie-ACC (of mogelijk regulier ACC) half maart. Deze opdracht wordt hieronder uitgewerkt door een nieuw, breed doel in de crisisaanpak te presenteren, met een set aan indicatoren die gebruikt kunnen worden bij het nemen van besluiten rondom opschalen of afschalen van maatregelen tijdens de crisis. Advies aan de ACC is om deze doelen-set vanaf nu als sturingsmechanisme te hanteren.

2. Overkoepelend doel: de impact van het coronabeleid in het algemeen en specifiek de maatregelen wordt gewogen in het licht van bevordering van brede welvaart. Specifieker, de drie medische doelen om de negatieve gezondheidsgevolgen te beperken:

1. Zicht houden op het virus
2. Druk op de zorg verlagen
3. Beschermen van kwetsbaren

Ons voorstel is om daar het volgende vierde doel naast te zetten:

4. Negatieve economische en maatschappelijke gevolgen beperken, in het bijzonder:
  - Voorkomen van structurele maatschappelijke en economische schade
  - Voorkomen dat de lasten onevenredig neerslaan bij bepaalde groepen

Een randvoorwaarde hiervoor is nauwkeurig zicht op de brede gezondheids-, maatschappelijke en economische gevolgen. Om de ontwikkeling van deze doelen bij te houden met cijfers die gelijkwaardig zijn aan de RIVM-indicatoren beroepen we ons op de [VNG-monitor](#) die binnenkort gelanceerd wordt.

3. Indicatoren bij het nieuwe doel:

De VNG-monitor biedt indicatoren die breed uit te splitsen zijn in drie categorieën:

a. Brede Gezondheidsschade	b. Economische schade	c. Maatschappelijke schade
- Welbevinden en leefstijl (o.a. gevoel van eenzaamheid, psychische gesteldheid)	- Netto arbeidsparticipatie	- Spanning in de wijk
- Wachtlijden en verwijzingen GGZ	- Openstaande vacatures	- Sociale veiligheid
- Overzicht zelfmoord en zelfmoordpreventie	- Gebruik Tozo-regeling	- Trend incidenten en overlast
- Jeugdhulptrajecten	- Wanbetalers zorgverzekering en schuldsanering	- Sociale spanningen indicator
	- Personen met WW-uitkering	- Lesuitval
	- Personen in de bijstand	- Leergroei (CITO)
	- Voedselhulp	- Schoolsluitingen
		- Tekort aan stageplaatsen

Door dit vierde doel te hanteren kunnen we een integrale besluitvorming ondersteunen door een breder zicht op de gevolgen van de crisis. De doelen-set en de weging van de bijbehorende maatregelen zullen veranderen naarmate de crisis vordert en verandert van een medische crisis in een maatschappelijke crisis. Een goed zicht op de non-medische effecten stelt de overheid in staat om die weging weloverwogen en transparant te maken.

Daarom adviseren wij de ACC om bovenstaande doelen-set vanaf nu als sturingsmechanisme te hanteren.

Deelopdracht 2. Scenario's en monitoring

Begeleid de ontwikkeling van een primair medische crisis naar een primair maatschappelijke crisis en organiseer de benodigde processtappen door:

1. DGSC zal, aan de hand van de scenario's inzichtelijk maken welke strategie en maatregelen bij elk scenario passen (deelopdracht 2);
2. DGSC zal een close by monitoring ontwikkelen om te bepalen in welk scenario we belanden en in welke mate de strategie (mitigatie, beheersing, adaptatie) moet worden bijgesteld (deelopdracht 3).

Doelen

Aan de hand van de scenario's (Kamerbrief) wordt inzichtelijk gemaakt welke strategie en maatregelen bij elk scenario passen, is het noodzakelijk om te weten wanneer we in welk scenario zijn beland en wordt inzichtelijk gemaakt als van strategie moet worden gewijzigd en waarom. Tegelijkertijd wordt er een close by monitoring ontwikkeld om te bepalen in welk scenario we belanden en in welke mate de strategie (mitigatie, beheersing, adaptatie) moet worden bijgesteld. Early warning kan er ook toe leiden dat een stap terug moet worden gezet. Van belang is dat de samenwerking met VWS hierin vroegtijdig wordt gezocht, mogelijk collega opnemen in het kernteam Scenario's (ook EZK en BZ vertegenwoordigd). Ook is het van belang dat de NCTV betrokken is en blijft en op termijn LOCC.

1^e opzet Proces

- Bezie de huidige scenario's en handelingsperspectieven (ook n.a.v. DOC en ACC-behandeling van de VWS-brief) en vul aan met het thema internationaal.
- Organiseer een begeleide sessie om te bekijken welke strategie bij elk scenario past en mogelijk per fase en mogelijk ook per thema.
- Naar aanleiding van deze strategieën: bepaal wat de ruimte voor maatregelen en/of het handelingsperspectief wordt.
- Benoem een korte set indicatoren, die regelmatig ververs worden, die ons kunnen waarschuwen dat we in een nieuw scenario terecht komen. Naast medische indicatoren ook andere proberen te benoemen. Hou hierbij rekening met opdracht 5 waterscheiding van fases.
- Organiseer een begeleide sessie om te bezien hoe de early warning functie zou kunnen werken en werk de waarden van de indicatoren die hierbij horen uit.
- Indien mogelijk maak gebruik van gegevens van vorige golven om dit te toetsen.

Producten

- Scenario's, begeleidende strategieën en daarbij behorende handelingsperspectieven en/of maatregelen;
- Monitor met Early warning functie, bruikbaar en inzetbaar.

Deelopdracht 3. Advisering planbureaus en wetenschap voor integrale besluitvorming

Doelstelling van deze deelopdracht:

- bijdragen aan betere, integrale besluitvorming door het kabinet
- rekening houdend met beleidsdoelen rijksbrede Corona-aanpak (zie deelopdracht 1)
- nevenschikt aan kwantitatieve informatie uit de monitoring (deelopdracht 2)
- behulpzaam bij besluitvorming over de faseovergangen (deelopdrachten 5 en 6)

Beoogde resultaten:

- Een driewekelijkse presentatie op niveau MCC en/of Catshuis vanuit de planbureaus, SER en KNAW ten hoeve van de integrale besluitvorming
- Een breed gedragen, werkbaar procesafspraken tussen de drie planbureaus, SER en KNAW en het Rijk over het tijdig leveren van deze bijdragen en de inhoudelijke agenda.
- Ingericht secretariaat vanuit DGSC19

Scope: wat doen we niet!

- We gaan niet over de wijze waarop individuele departementen dit product gaan gebruiken voor de advisering aan hun bewindslieden. Een voorbeeld daarvan is de sociaaleconomische toets door de Trojka. De Trojka *kan* gebruik maken van het advies

Wat moet er op korte termijn als eerste gebeuren:

- Bestuurlijk commitment: van de planbureaus, SER en KNAW over doel en aanpak
  - Afspraak DGSC19 en de directeuren van SCP, CPB en PBL: 9/3
  - Afspraak DGSC19 met de KNAW: 11/3
  - Afspraak DGSC19 met de SER: pm (adviesvraag gedaan 5.1.2e)
- Opstellen van inhoudelijke (voorraad)agenda (voor zover mogelijk, liefst rekening houdend en aansluitend bij rapporten die voorzien zijn voor lancering / publicatie komend half jaar)

Wat?	Wie?	Wanneer
Maatschappelijk Beeld: presentatie o.b.v. actuele cijfers en inzichten	SCP/RIVM	2/3
Leegloop binnensteden (pm titel PBL goed krijgen)	PBL	16/3
Rapportage economie (pm titel CPB goed krijgen)	CPB	Begin april
PM	SER of KNAW ?	Etc
PM	KNAW of SER ?	Etc

Inregelen secretariaat en verhouding tot interne organisatie DGSC19

NB. Er is door het MT voor gekozen om 5.1.2e in te vliegen om de boel even op te tuigen. 5.1.2e stellen voor om 5.1.2e te betrekken en daar het secretariaat te gaan beleggen.

- Opdrachtgevers: 5.1.2e
- Deelproject van het 'nieuwe' team dat tijdelijk werkt aan deze vijf/zes opdrachten
- Trekkers: 5.1.2e
- Secretariaat : 5.1.2e

Deelopdracht 4. Waterscheiding(en) – fase overgangen

Er bestaat een globaal beeld van het type (beleids)activiteiten dat hoort bij iedere fase (zie ook figuur).

1. In fase I ligt de nadruk op de drie gezondheidsdoelen en op mitigerende maatregelen van verschillende typen:

- o Beperkende maatregelen
- o Testen en vaccineren
- o Nadelige impact beperkende maatregelen dempen.

Qua organisatie ligt het zwaartepunt op crisisbeheersing (NCTV) en gezondheid (VWS/RIVM/OMT).

2. In fase II ligt, omdat de gezondheidsdoelen binnen bereik komen, de nadruk op de balans tussen gezondheids- en andere doelen, en op maatregelen in de sfeer van

- o Experimenteren
- o Heropenen
- o Afbouw steunpakketten
- o Monitoren effecten gezondheid en zo nodig bijsturen

Qua organisatie ligt het zwaartepunt op de dialoog tussen overheid en met maatschappelijke sectoren (vakdepartementen), die – mogelijk nog meer dan in fase I - een grote behoefte hebben aan voorspelbaarheid en transparantie van overheidsoptreden.

3. In fase III die vermoedelijk enkele jaren zal duren (de maatschappelijke en economische crisis zal najlen) gaat het om onder meer:

- o het (in samenhang) herijken van traditionele beleidsdoelen vanuit vakdepartementen in termen van ambitie en termijnen (denk bv aan mobiliteit) en de rolverdeling tussen overheid en sectoren bij het bereiken daarvan,
- o gecoördineerde uitvoering van herstelplannen; hiervoor is een aparte DGSC19-opdracht in voorbereiding ("MLT5bis").

De opdracht kan zijn om te komen tot

1. een nadere omschrijving van het karakter van alle drie de fasen in termen van:
  - a) inhoudelijke doelen en benodigde expertise
  - b) typering van de besluiten
  - c) procesdoelen: aard en snelheid van de besluitvorming
  - d) belangrijkste spelers en hun rollen
2. een analyse van de huidige beslis- en coördinatiestructuur (governance) in fase I (op grond van (1), met eventueel voorstellen voor optimalisatie
3. een voorstel voor een beslis- en coördinatiestructuur voor fase II in opvolging de crisis-beslisstructuur DOC-ACC-MCC19
4. een voorstel voor een beslis- en coördinatiestructuur voor fase III.

Daarvoor is een compacte organisatie te overwegen waarin mogelijk niet alle departementen direct participeren en mogelijk SCP of geselecteerde experts. Een adhoc werkgroep met enkele leden van het DOC of mensen uit A/bestuurs-ondersteunende directies is hiervoor een optie. De deelproducten (1) en (4) zullen in nauwe samenwerking met MLT5bis tot stand moeten komen.

Deelopdracht 5. Heropeningsstrategie(ën)

Er bestaat een grote maatschappelijke druk om de beperkende maatregelen te beëindigen. De ervaring leert dat het ingewikkelder is dan simpelweg toepassen van het LIFO-principe, ofwel de routekaart ruggelings terugwandelen; de routekaart is ook op de heenweg al niet steeds strikt gevolgd.

In het ideale geval is van elke maatregel afzonderlijk bekend welke maatschappelijke baten en welke gezondheidsrisico's het oplevert. Deze kennis is echter zeer onvolledig, en met onder meer de voortschrijdende vaccinaties en dynamiek in naleving veranderlijk in de tijd. Kortom, een strikt rationele aanpak is niet haalbaar. Daarmee wordt de besluitvorming vooral bepaald door een politieke aanpak op maatschappelijke (deel)belangen of machtsposities van sectoren, die mogelijk ook gedreven wordt door actualiteit (incidenten) en daarmee willekeurig en onvoorspelbaar is.

Indien we dit aanvaarden dan heeft het geen toegevoegde waarde om alternatieven te verkennen. Als we toch een inspanning willen doen om de aanpak minder willekeurig te maken dan zijn de belangrijkste vragen: Wat dan wel? Welke principes zijn te hanteren?

- Gelijkheid: verdelen van de baten over meerdere sectoren tegelijk (motie Dijkhoff)
- Maatwerk naar verschillende demografische categorieën obv geleden mentale schade (jeugd voorop, dixit MP)
- Maatwerk naar verschillende sectoren obv geleden economische schade
- Geografisch maatwerk
- Internationale gelijkheid (volgen van buurlanden/handelspartners)

De uitdaging zal zijn om hierover **in fase I nog** (heropening is immers de kern van fase II) een gesprek te organiseren dat op enige afstand staat van de concrete maatregelen (routekaart) en van *a priori* belangenbehartiging. Daarvoor is een compacte organisatie op DOC/ACC-niveau te overwegen waarin niet alle departementen direct participeren. [SCP, geselecteerde experts?]

De opdracht kan zijn om te komen tot

1. Minstens twee wezenlijk verschillende heropeningsstrategieën die volgen uit het centraal stellen van verschillende principes, met een schetsmatige uitwerking
2. Een beoordeling van deze strategieën in termen van
  - zowel de gezondheidsdoelen als het "vierde doel" (zie deelopdracht 1),
  - verwacht draagvlak
  - uitvoerbaarheid en naleving